

IDŐUTAZÁS A 2010-BEN 100 ÉVES DÉLMAGYARORSZÁGGAL: 1991 (82. RÉSZ)

Amikor a külügy belüggé válik

Tizenhét hét múlva lesz 100 éves az 1910. május 22-én útjára bocsátott Délmagyarország. Lapunk e jubileuma alkalmából, mintegy visszazárlásként, időutazásra hívjuk olvasóinkat: hétről hétre egy-egy esztendő újságtermését átlapozva fölvilantjuk, milyennek láttatta a világot, az országot, a régiót, Szegedet – a Délmagyarországot. A magyar vidék legpatinásabb lapja sorozatának nyolcvankettedik állomása: 1991.

CSONGRÁD MEGYE
ÚJSZÁSI ILONA

Sajtótörténeti pillanatokot él a 80 éves lap: sorra gyártódnak a mellékletek az öbölháborútól a kárpótlási jegyen át egészen a szegedi éjszakai életig.

DERÜRE (HÁ)BORÚ. „Légítámasz Bagdad ellen. A Kossuth rádió éjjel 1 órai híradása szerint repülőgépek bombázták Irak fővárosát” – áll öles betűkkel a január 17-i főcím, a magyarországi napilapok közül egyedül a Délmagyarországban. A tényeket az akkor divatos hírfejben rögzítjük, az első véleményt pedig Czégény

Kronológia: 1991

Február 28.: A koalíciós erők felszabadítják Kuvaitot, véget ér az öbölháború. **Március 4.**: A szovjet törvényhozás ratifikálja a német egyesítést lehetővé tevő szerződést, ezzel hivatalosan is hatályukat veszítik a II. világháború után Németországra vonatkozóan létrejött négyhatalmi megállapodás intézkedései. **Április 15.**: Londonban megnyitják az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankot (EBRD). **Május 7.**: A jugoszláv védelmi miniszter deklarálja, hogy országában polgárháborús állapot van. **Június 26.**: Magyarországon elfogadják a kárpótlási törvényt. **Június 28.**: Budapesten aláírják a KGST megszűnéséről határozó okmányt. **Augusztus 16–20.**: II. János Pál pápa Magyarországon. **Szeptember 20–21.**: Taszár ad otthont az első magyarországi reptülönnapnak. **Október 21.**: Egy jugoszláv katonai repülőgép gránátot dob Barcsra.

Az „ideiglenesen hazánkban állomásozó” szovjet katonák hazamentek. Búcsúajándékot adnak. Lippai Pál szegedi polgármester, mögötte Farkas László köztársasági megbízott nem bánja. FOTÓK: GYENES KÁLMÁN

József publicisztikában. Különkiadással, 4 oldalas délutáni újsággal is jelentkezünk e januári csütörtökön: *Sulyok Erzsébet* Reggel című vezércikkével; „Már a szárazföldi erők is támadnak. Villámháború? Elhúzódozó háború? Példa nélküli nemzetközi összefogás. A magyar külügyminiszter optimista” címrendszerrel és persze MTI-hírekkel, térképekkel, de exkluzív információkkal is. *Balogh Tamás* kérdezi *Korsós László* ezredestől, a Hadtörténeti Múzeum igazgatójától: „Szükségszerű az öbölbeli válság?” *Márok Tamás* kommentálja a tévés reakciókat: „Háború előben”. *Újszászi Ilona* készit telefoninterjút *Benedek Pál* tel-avivi újságíróval. Másnap a „Különleges Délmagyar” nyomvonalán haladunk, mert a külügy a belpolitika része.

ELSZABADULÁS. Képes riportot ad *Balogh Tamás* és *Gyenes Kálmán* február 14-én az „elszabadulásról”: „Dorozmán vetünk búcsút egykori fegyverbarátainktól”. „Láthatóan adnak a külsőségek; olyan, mintha ők ünnepelnének, holott ez igazából nekünk ünnep”. „Hat néhai szocialista ország vezetője tegnap Prágában aláírta a Varsói Szerződés megszűnéséről szóló dokumentumot” – írjuk a július 2-i címlapon. De nemcsak ez érint közvetlenül bennünket, hanem a közvetlen szomszédság, Jugoszlávia bomlása is: „Márfél hónapos hadkötelemes válság után horvát elnöke van Jugoszláviának”. A

hangsúlyosnak tekintett témáról *Varga Iván* ír mini vezércikket „A jugoszláv alternatíva” címmel: „A magukat jugoszlávnak vallók Jugoszláviában egy olyan kisebbséget alkotnak, amely hazátlan bolyongásra ítéltetik, ha Jugoszlávia valóban alkotóelemeire bomlik”.

JOGHURTFORRADALOM. Címlaptéma marad a szomszéd-ban dúló polgárháború: „Tankok és Kalasnyikovok”. Többek között arról is beszámolunk július 3-án, hogy „a jugoszláv szövetségi hadsereg

ménnyel – hangsúlyozza a Honvédelmi Minisztérium szóvivője”.

„Nem a szerbekkel...” – kiáltjuk világgá július 9-én. „A helsinki záróokmány kizárja, hogy a határokat erőszakos úton változtassák meg” – rögzítjük. Mert „tegnap délelőttre, 16 órás drámai tárgyalás után Brioni szigetén az EK válságkezelő trojkájának közreműködésével kompromisszumos megegyezés született a Jugoszláviában szemben álló szlovén, illetve horvát és a szövetségi erők között”.

Arcél: Igriczi Zsigmond (1946–). „Már egészen kicsi koromban (2 kg 20 dkg) elhatároztam, hogy közöm lesz a Délmagyarhoz. Pontosabban én csak 'hagytam magam', mert édesanyám, Szántó Veronika Katalin döntött úgy, hogy jól jön az a gyerekek majd szegedi újságírókorában, hogy a Délmagyarország születésnapján, május 22-én látta meg a napvilágot. Így legalább biztosan eszébe jut, amikor dolgozni megy” – emlékszik lapunkhoz fűződő különös kapcsolatára Igriczi Zsigmond. „Munkával köszöntöttem magamat akkor is, ha hétfőre esett, mert szerettem dolgozni, s mindenütt ott lenni. Ez 1978 nyaratól 1986 májusáig sikerült, s boldog, ünnepi hétköznapokat adott a két rovatban eltöltött nyolc év. Erőt adó érzés volt a kollégák barátsága és az olvasók figyelme. Jobb volt oda tartozni, mint az OTP-nek” – vall a szegedi újságról. „Szolnokról jöttem. Zalaegerszegré, majd Miskolcra mentem a Népszabadság tudósítói posztjait betöltendő, miközben szegedi maradtam. Négy év után visszajöttem, s (1990-től 1996-ig) a Képes Újság főmunkatársaként jártam a Délvidéket. Közben (1994-ben) elhívtak szerkesztőnek a frissen alapított Békés Megyei Nap című napilaphoz, amely a helyi megyei újság alternatívájaként állt rajthoz (verseny salakpályán, szöges cipő ellen, mezítláb). Hósi küzdelemben nyolc évig volt a második legjobb.”

átvette az ellenőrzést az egész légtér felett. Szlovén tájékoztatási minisztériumi közlés szerint a harcoknak mindkét oldalon számos áldozata van. A magyar tartalékos hadkötelemes mozgósítása nem függ össze semmiféle külföldi ese-

Szemtanú is mondja a magától: július 25-én „Noviszádi Libanon. Beszélgetés a félelemről és a nyelvhasználati törvényről” címmel megszólal *Kisimre Ferenc*, aki „a szeb törvényhozás nyelvhasználatgyben hozott dilettáns döntéséről városunk-

ban értesült”, s ahogy *Dlusztus Imre* kérdegeti, szomorúan látja, hogy „kollégánk a könyveivel küszködik”. Később cikkekben, könyvben is írt a joghurtforradalomról, a polgárháborúról.

HATÁRESETEK. Feszültségekkel teli a körülöttünk lévő országok átalakulása is. „Románok támadtak magyarokra” – rögzítik az Erdélyből Szegedre települt kollégák, és pontosítjuk: „a nagyklaki határátkelő romániai oldalán négy gépkocsira támadt rá a hazánkból kiutasított románok egy csoportja”. A másik oldal se nyugodtabb: „csütörtökön a Szabadkai Közösségi Bizóság leiratából értesült belgrádi nagykövetségünk arról, hogy a szegedi *Csókási György* fotográfust őrizetbe vették a jugoszláv hatóságok”.

„Ukrajna egészen más” – osztja meg élményeit cikksorozatában, majd külön mellékletben az olvasóval *Kovács András* és *Tóth Szergej* mint „kiküldött tudósítónk”. Azt írják: „Ukrajna „a második legerebb köztársaság – Nazarbajev beszélt Gorbacsovval”.

A déli és keleti határookra pillantást vetve nem csoda, hogy azt kérdezzük augusztus 21-én: „Lóttek a békének?” A költő *Baka Istvánt* is cikkírásra ihleti a földrengésszerű változás: augusztus 31-én „a moszkvai puccs hírének hallatán” javasolja: „Búcsúzzunk nevetve!”, s közread néhány „szovjet anekdotát”. Szeptember 3-án megállapítjuk: „Béke – papíron”.

NAPI HÍREK

ÚJULÓ DUGONICS TÁRSASÁG. „Az 1892-ben, Szegeden alapított, s 1950-ben, a Rákosi-rezsim minden vidéki összefogást megszüntetni akaró belügyminisztere által, egy tollvonással feloszlott, Szeged értelmiségét összefogó, párton felül álló Dugonics Társaság” újjászerveződik (január 4., péntek).

KASZINÓ. „A szexshop, a 'kupleráj' után a kaszinó következik Szeged új létesítményeinek sorában. (...) E célra tíz évig a jelenlegi Bartók Béla Művelődési Központ Vörösmarty utcai épületét akarja bére venni” (január 28., hétfő).

HATÁRSÉRTŐK. „Mégfáradt, megtört tekintetű vándorok 27 fős kompániája várta kedd éjszaka a kiszombori határkörzet gyűjtőfogházában sorsának további alakulását. Tizenhét pakisztáni, öt indiai és öt bangladesi állampolgár lépett át a román–magyar határon” illegálisan (február 6., szerda).

LOTTÓ. „Lottóhúzás ismét péntekenként. A kéthasábos totószelvény, illetve a lottó ára 10-ről 20 forintra emelkedett. (...) A nyeremény növekszik, a totóban például az alap 10 millió forinttal növeli” a Szerencsejáték Rt. (február 28., csütörtök).

FÖLDOSZTÁS. „Torgyán József, a Független Kisgazdapárt parlamenti frakciója vezetőjeként „a nevére adja a földosztást sürgető demonstrációhoz, a jelképes földfoglaláshoz” (március 4., hétfő).

FÜRDŐFEJLESZTÉS. „A mórakalmi képviselő-testület Gárgyán Jánosnak adta bizalmát nemrégiben ahhoz, hogy próbálja megalapozni a városi fürdőre épülő gyógyturizmust, s biztosítsa a standon a helybéliek minél gondtalanabb, 'összkomfortosabb' lubickolását” (július 2., kedd).

HELGA. Farkas Helgát „feltehetőleg elrabolták. Szüleit sutogó férfit hívta fel” egy hete: „félmillió márkát kért tizenhét éves lányukért cserébe” (július 4., csütörtök).

PIARISTA GIMI. „A 228. tanév kezdete. Megnyílt a piarista gimnázium. (...) 43 esztendőnyi kényszerű szünet után” (augusztus 26., hétfő).

BEK. „Labdarúgó BEK-mérkőzés Szegeden. Fél házzal, fél gózzal. Háborútól az elégedettségig. Talán így foglalható össze az, amit e váratlanul közepes meccs kóritéséről gondolunk. (...) FK Crvena Zvezda–SC Portadown 4–0 (2–0)” (szeptember 18., szerda).

SZEGEDI MÁRTÍR. A „Magyar Politikai Foglyok Szövetségének szegedi szervezete elhatározta, hogy most, október 4-én, 15 órakor, a Belvárosi temetőben temetjük el jelképesen Kovács Józsefet. Így tisztelgünk 56-os bajtársunk előtt, akit a szegediek nem felejtettek el. Az Aradi vértanúk terén álló kopjafa előtt mindig van friss világ” (október 4., péntek).

Foci és politika: ellenzék és kormánypárt koalíciója

„Vasárnap pár órára (...) nagyszabású teremfocitorna veszi kezdetét délután fél 3-kor az újszegedi sportszarnokban” – kezdődik a január 10-i beharangozó. A Rajk László, Orbán Viktort és Áder Jánost ábrázoló Enyedi Zoltán-fotó már a január 14-i tudósításhoz illeszkedik: a „Foci és politika. Nyolc perc – emberként” című szövegből kiderült, a tornára ezer néző volt kíváncsi, az eredmény: „1. Délmagyarország (Balogh, Darvasi, Dlusztus, Cs. Gát, Huszár, Kovács, Majoros, Michna, Pozsik, Réthi), (...) 6. Parlament II. (Orbán Viktor és együttese)”.

Utcanévjárvány

SZEGED. „Az utcanév-áttervezési járvány nem új jelenség. Minden politikai változáshoz kedvelt passziója és műkedvelőinek olcsó szórakozása. Anál drágább a közösségnek” – állapítja meg július 24-én meg-

jelent írásában *Péter László*. Azt is megtudjuk: „Szeged utcanévei (1974) című könyvemben bemutattam a szélsőséges ötletekkel tarkított folyamatot, amely a város mai utcanévrendszeréhez vezetett”.

Utcanévadó bizottság is dolgozik. Sok a változás. FOTÓ: ENYEDI ZOLTÁN